

KRÁČIVÉ RYPADLO MUK 3000

poslední společný stroj firem Kaiser a Menzi

Kráčivá rypadla jsou, nejen u nás, velmi oblíbená, ale málo se ví o jejich historii. Třeba to, že kráčivé rypadlo nevymyslel Kaiser ani Menzi, nebo že kráčivá rypadla ze Švýcarska stála za boomem japonských minirypadel. Dozvíte se o tom v dnešním článku o jednom z prvních kráčivých rypadel na světě.

Ještě v roce 1962 neměli Lichtenštejňan Josef Kaiser ml., výrobce přívěsů a rozmetadel chlévské mrvy, ani Švýcar Ernst Menzi, majitel továrny na zemědělská zařízení, ani poněti o tom, že spolu budou vyrábět kráčivá rypadla, která vstoupí do historie a stanou se synonymem pro tento druh strojů. V tomto období probíhala čilá spolupráce mezi těmito firmami v oblasti výroby fekálních přívěsů pro zemědělství, kde Ernst Menzi dodával firmě Kaiser nápravy pro celkem 3.000 fekálních vozů, které mnohde slouží dodnes. O rok později však už bylo všechno jinak – Josef Kaiser uviděl v Anglii první kráčivé rypadlo na světě, Smalley 360.

Richard Smalley začal své nekonvenční rypadlo vyrábět počátkem šedesátých let v anglickém Osbournby. Jmenovalo se RSEL Mini Digger. Jeho podvozek byl osazen čtyřmi nohami a dvěma koly a jeho hmotnost činila cca 1 t. Tato vlastnost ho současně pasovala do role prvního minirypadla. Po nárocích firmy Austin Motor Company na obchodní značku Mini přejmenoval Richard Smalley svůj stroj na Smalley 360, aby vyzdvíhнул schopnost úplného otáčení nástavby o 360 °.

Josef Kaiser přemluvil Ernsta Menziho k tomu, aby si rypadlo Smalley koupili, upravili pro místní poměry hornatých Alp a začali ho vyrábět. A tak byla roku 1965 v továrně firmy Menzi ve švýcarském Widnau zahájena montáž rypadla Kaiser MUK 2000 z dílů, které vyráběl Josef Kaiser. Označení MUK bylo složené z počátečních písmen konstruktérů stroje – Menzi, Untersander a Kaiser. Tyto stroje se prodávaly v oblastech, které si pánové Kaiser a Menzi mezi sebe rozdělili, pod označením Kaiser MUK 2000 a Menzi MUK 2000. O dva roky později byl MUK 2000 od základu přepracován a přejmenován – světlo světa spatřil MUK 3000.

První MUK 3000 byl osazen naftovým dvouválcem o výkonu pouhých 18,4 kW, který byl později nahrazen motorem Hatz 29,4 kW. Jednou z největších změn bylo zavedení možnosti mechanicky výsuvné teleskopické násady, která původní rypnou hloubku zvýšila o 1 m na 3,5 m. Jinak

to byl stále velmi jednoduchý stroj. Neměl vlastní pojezd, po stavbě se pohyboval přitahováním nebo odstrkováním pomocí výložníku, každý krok představoval posun až o 2,5 m. Právě díky tomu mohl pronikat nepřístupným terénem, kde jiná rypadla neměla šanci. Velice často tak pracoval na výkopech, které by se dříve musely kopat ručně.

S jednoduchou konstrukcí souvisela i malá hmotnost stroje 2,5 t, jednoduchá údržba a přijatelná pořizovací cena. Stabilitu při práci na svazích se sklonem až 70 % zajišťovaly dvě opěrné nohy. Ty mohly být na svých koncích vybaveny bodci pro zabodnutí do prudkého nebo kamenitého terénu, anebo gumovými deskami pro práci na silnicích a asfaltových cestách. MUK 3000 mohl být nasazen i pro práci v bažinách, pro což byly v nabídce speciální bahenní bačkory.

Už u prvních MUKů 3000 byla jejich kabina odhlučněná a uložena na čtyřech sponách, aby jí bylo možné sklopit dopředu při údržbě motoru a hydrauliky, případně i snadno odmontovat. Převoz rypadla na korbě nákladního auta byl stejně snadný jako dnes – MUK si na ni vyšplhal sám. Další možností převozu bylo osadit dopředu přídatné kolo a rypadlo zapíchnout za dopravní prostředek jako přívěs. Na kratší vzdálenosti také mohl vložit lopatu do korby nákladního vozu nebo dempru, nadzvednout se na ní a nechat se převézt na zadních kolech.

V letech 1966 až 1968 se více než stovka rypadel MUK vyvezla do Japonska, díky čemuž se Japonci seznámili s konceptem malých rypadel. Byla to přinejmenším jedna z příčin, proč se následně během několika málo let stalo Japonsko minirypadlovou velmocí.

Rok uvedení rypadla MUK 3000 byl zároveň rokem, kdy se Kaiser a Menzi rozhodli ukončit vzájemnou spolupráci a vydali se každý svou cestou. Menzi pokračoval s typem MUK 3000, jehož název upravil na MUCK 3000. Muck bylo jméno hlavního hrdiny pohádky spisovatele Wilhelma Hauffa o malém Muckovi, který věděl úplně všechno. Kaiser našel nového výrobce svých strojů ve firmě Moro, se kterou vytvořil typ Kamo (Kaiser – Moro) X3. Ale to už je jiná historie, které se možná budeme věnovat někdy příště.

Za poskytnutí materiálů děkuji panu Hanno Kerschbaumerovi z firmy Kaiser AG.

Ondřej Hájek

